

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οικονομικός Οργανισμός: Είναι ο οργανισμός στα πλαίσια του οποίου συνδυάζονται οι συντελεστές της παραγωγής (φύση, εργασία, κεφάλαιο, επιχειρηματικότητα) με σκοπό την παραγωγή και διάθεση αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών, για την ικανοποίηση των αναγκών του ανθρώπου.

Δύο κοινά χαρακτηριστικά οικονομικών οργανισμών:

- Προσφέρουν αγαθά και υπηρεσίες που καλύπτουν τις ανθρώπινες ανάγκες.
- Εφαρμόζουν τον συνδυασμό των συντελεστών παραγωγής κατά την οικονομική αρχή, δηλαδή επιδιώκουν την επίτευξη του μέγιστου δυνατού αποτελέσματος (παραγωγή, κέρδος), με την ελάχιστη δυνατή θυσία (κεφάλαιο, κόστος).

Επιχείρηση: Είναι ο κάθε οικονομικός οργανισμός που επιδιώκει την πραγματοποίηση κέρδους κατά επαναλαμβανόμενο τρόπο.

Η συμβολή των επιχειρήσεων στην ανάπτυξη της οικονομίας είναι σημαντική διότι:

- α) παράγουν αγαθά και υπηρεσίες χρήσιμα για τους ανθρώπους
- β) απασχολούν σημαντικό ποσοστό εργατικού δυναμικού
- γ) αυξάνουν την αυτοαπασχόληση, δηλαδή οι επιχειρηματίες επιθυμούν να είναι οι ίδιοι αφεντικά και να μην δουλεύουν για άλλους.

Στοιχεία Επιχείρησης:

α) Περιουσιακή αυτοτέλεια: Η περιουσία της επιχείρησης διαχωρίζεται από την προσωπική περιουσία του επιχειρηματία.

β) Οργάνωση: Δηλαδή την οργανωμένη προσπάθεια των μελών της επιχείρησης ώστε, να μπορέσει να λειτουργήσει αποτελεσματικά και να επιτύχει το σκοπό της.

γ) Επιδίωξη του κέρδους: Το κέρδος είναι βασικό κίνητρο και ο κυριότερος στόχος κάθε επιχείρησης για ανάληψη επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.

δ) Επαναλαμβανόμενο κέρδος: Το κέρδος πρέπει να επαναλαμβάνεται, γιατί αυτό συνδέεται με τη διάρκεια ζωής της επιχείρησης.

ε) Επιχειρηματικός κίνδυνος: Αν οι ζημιές είναι σημαντικές και συνεχιστούν για μεγάλο χρονικό διάστημα, τότε η επιχείρηση μπορεί να οδηγηθεί ακόμη και στην πτώχευση ή τη διάλυσή της.

στ) Ικανοποίηση των αναγκών των καταναλωτών ή πελατών του τμήματος της αγοράς που έχει επιλέξει να ικανοποιήσει: Να προσφέρει προϊόντα ή να τους παρέχει υπηρεσίες με αμοιβή.

Η Επιχείρηση ως Κοινωνική Οργάνωση (γιατί θεωρείται κοινωνική μια επιχείρηση):

Η επιχείρηση αποτελείται από ανθρώπους και είναι μια κοινωνική πραγματικότητα διότι:

- Εκφράζει ένα τρόπο συλλογικής δράσης (ενεργεί ως ένα οργανωμένο και συντονισμένο σύνολο).
- Στο περιβάλλον της αναπτύσσονται κοινωνικές σχέσεις.

- Αποτελεί χώρο σύγκρουσης διαφορετικών συμφερόντων διαφορετικών ομάδων (συμφέροντα εργαζομένων και εργοδοτών).
- Υπάρχουν σχέσεις εξουσίας (προϊστάμενοι και υφιστάμενοι) και νόμιμα δικαιώματα και υποχρεώσεις.
- Λειτουργεί σύμφωνα με τυπικούς και άτυπους κανόνες, που ρυθμίζουν την ατομική ή ομαδική συμπεριφορά των ανθρώπων.
- Εκτός από τα αγαθά ή τις υπηρεσίες, προσφέρει απασχόληση, ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών και πρέπει να αισθάνεται «κοινωνική ευθύνη» απέναντι στο περιβάλλον της.

Η Κοινωνική Ευθύνη της Επιχείρησης (τι πρέπει να κάνει απέναντι στην κοινωνία):

Η κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης είναι οι ευθύνες, η ευαισθησία που πρέπει να έχει καθώς και η πολιτική που πρέπει να ακολουθεί σε θέματα που αφορούν το κοινωνικό σύνολο και γενικά το περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί. Οι κυριότερες ευθύνες της επιχείρησης προς την κοινωνία είναι:

1. Προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών καλής ποιότητας και σε προσιτές τιμές.
2. Καταβολή φόρων στο κράτος ανάλογα με τα κέρδη της.
3. Συμμόρφωσή της προς την ισχύουσα νομοθεσία.
4. Προσφορά ίσων ευκαιριών επαγγελματικής αποκατάστασης σε άτομα με αναπηρίες.
5. Εκτέλεση κοινωνικών έργων για την ευημερία του προσωπικού της, όπως κατασκηνώσεις, ψυχαγωγικές εκδηλώσεις για το προσωπικό της κ.λπ.
6. Διενέργεια επενδύσεων για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία του κοινωνικού συνόλου και γενικά της χώρας.
7. Οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας με την χρησιμοποίηση τεχνικών που σέβονται και προστατεύουν το περιβάλλον από τις μολύνσεις.
8. Παροχές προς το κοινωνικό σύνολο, όπως αιμοδοσίες, ανθρωπιστική βοήθεια, υποστήριξη εράνων κ.λπ.

Η Επιχείρηση ως Θεσμός

Η επιχείρηση αποτελεί έναν θεμελιώδη θεσμό, ίσης σπουδαιότητας με τους άλλους θεσμούς. Έχει καθιερωθεί η ύπαρξή της και αποτελεί βασικό πυλώνα της κοινωνίας. Η ίδρυση, η λειτουργία της επιχείρησης, οι σχέσεις της με το περιβάλλον της, οι σχέσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων ομάδων που συνδέονται με την επιχείρηση ακόμα και η διάλυσή της προσδιορίζονται από το πλαίσιο ρυθμιστικών διατάξεων κάθε κοινωνίας.

Η Πολιτιστική Διάσταση της Επιχείρησης

Η κάθε επιχείρηση έχει και την δική της κουλτούρα η οποία και την διακρίνει από τις άλλες επιχειρήσεις. Κουλτούρα είναι ένα σύνολο κοινών παραδοχών, πεποιθήσεων, αξιών, πιστεύω, ιδεών, συμβόλων, εθίμων, κανόνων και προτύπων που διέπουν τη συμπεριφορά των ανθρώπων σε ένα οργανισμό. Είναι ένα από τα κυριότερα συστατικά στοιχεία της επιχείρησης, αφού προσδιορίζει σε σημαντικό βαθμό τη δομή και τη λειτουργία της, τις αποφάσεις, τις ατομικές και ομαδικές συμπεριφορές, τις σχέσεις της με το εσωτερικό και εξωτερικό της περιβάλλον, τις στάσεις της ως προς την ποιότητα των προϊόντων της, τις υποχρεώσεις προς τους πελάτες της, τους προμηθευτές της κ.λπ

Η Επιχείρηση ως Σύστημα

Η επιχείρηση λαμβάνει από το περιβάλλον εισροές, επεξεργάζεται – μετασχηματίζει τις εισροές, δίνει στο περιβάλλον τις εκροές, έχει σύνορα – διακρίνεται από το περιβάλλον της, προσαρμόζεται με το περιβάλλον της μέσω του μηχανισμού ανατροφοδότησης /ελέγχου.

Προϋποθέσεις Επιβίωσης και Επιτυχίας της Επιχείρησης

Επιχειρηματικότητα: Δηλαδή ένας νέος συνδυασμός πόρων με αποτέλεσμα τη δημιουργία αξιών, για την ικανοποίηση των ανθρώπινων αναγκών με τρόπο καλύτερο από ότι προηγουμένως.

Αποδοτικότητα: Δηλαδή να επιτυγχάνονται τα μέγιστα δυνατά αποτελέσματα ή αξίες, με τις ελάχιστες δυνατές θυσίες κεφαλαίων, εργασίας, υλικών πόρων κ.λπ. Η αποδοτικότητα της εργασίας (παραγωγικότητα) είναι η παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών, σε σχέση με την ποσότητα εργασίας.

Ανταγωνιστικότητα: Δηλαδή η ικανότητα να κάνει τους πελάτες να επιλέγουν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες της, έναντι των ανταγωνιστών της.

Περιβάλλον της επιχείρησης:

Εσωτερικό (ειδικό) περιβάλλον: Περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία του περιβάλλοντος με τα οποία η επιχείρηση αναπτύσσει συναλλαγές ή ασκεί και δέχεται αλληλεπιδράσεις, όπως πελάτες και καταναλωτές, προμηθευτές, εργαζόμενοι και συνδικαλιστική ένωση, κουλτούρα της επιχείρησης, πιστωτές, χρηματοδότες, μέτοχοι, συνεργάτες ή ανταγωνιστές, τράπεζες και οικονομικοί οργανισμοί με τους οποίους συναλλάσσεται και την επηρεάζουν.

Εξωτερικό (γενικό) περιβάλλον: Περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία που βρίσκονται εκτός της επιχείρησης και την επηρεάζουν άμεσα ή έμμεσα (**Ανάλυση PESTEL**)

- **Οικονομικό περιβάλλον:** ρυθμοί ανάπτυξης της οικονομίας, φορολογικό σύστημα της χώρας, διεθνείς οικονομικές σχέσεις, δημόσιο χρέος της χώρας κ.λπ.
- **Νομικό περιβάλλον:** νόμοι καθορίζουν τις σχέσεις της με τους δανειστές, εργασιακές σχέσεις, εκτελωνισμός προϊόντων κ.λπ.
- **Κοινωνικό περιβάλλον:** κοινωνική οργάνωση χώρας, δημογραφικά χαρακτηριστικά, συνδικαλιστικό κίνημα, γενικά όλες τις κοινωνικές ομάδες.
- **Τεχνολογικό περιβάλλον:** αναπτυσσόμενη τεχνολογία και την αυτοματοποίηση της παραγωγής.
- **Πολιτισμικό περιβάλλον:** ήθη, έθιμα, παραδόσεις, κουλτούρα, θρησκεία, ότι έχει σχέση με το σύστημα αξιών που εκφράζει και επηρεάζει την επιχείρηση.
- **Πολιτικό περιβάλλον:** πολιτικό κλίμα της χώρας, εισοδηματική, νομισματική πολιτική του κράτους, κυβερνητικές αποφάσεις που επηρεάζουν την επιχείρηση.
- **Οικολογικό περιβάλλον:** φυσικό περιβάλλον, θετικές και αρνητικές επιδράσεις της επιχείρησης σε αυτό.

Οργανόγραμμα: Είναι η γραφική απεικόνιση των διαφόρων τμημάτων μιας επιχείρησης. Περιγράφει τις σχέσεις εξουσίας και συνεργασίας που διαμορφώνονται μεταξύ των εργαζομένων κατά την διάρκεια της λειτουργίας της.

Το οργανόγραμμα εξαρτάται από:

- το ποσό ευθύνης και εξουσίας το οποίο η διοίκηση της επιχείρησης επιθυμεί να μοιραστεί ανάμεσα στο προσωπικό
- το είδος των εργασιών της επιχείρησης
- το μέγεθος της επιχείρησης και τον αριθμό του προσωπικού
- τον τεχνικό εξοπλισμό της επιχείρησης
- τις ειδικές ανάγκες κάθε επιχείρησης σε εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, σε υποδομή, σε χρηματοδότηση κ.λπ.

Διάκριση επιχειρήσεων ανάλογα με μορφή ιδιοκτησίας:

Ιδιωτικές επιχειρήσεις: ανήκουν εξολοκλήρου σε ιδιώτες.

Θεωρούνται κερδοσκοπικές οικονομικές μονάδες.

Δημόσιες επιχειρήσεις: ανήκουν εξ ολοκλήρου στο κράτος ή σε άλλους δημόσιους οργανισμούς.

Μικτές επιχειρήσεις: συμμετέχει τόσο το κράτος όσο και σε ιδιώτες.

Εθνικές επιχειρήσεις: αναπτύσσουν τις δραστηριότητές μόνο σε μια χώρα.

Πολυεθνικές επιχειρήσεις: επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους σε πολλές χώρες του κόσμου.

Διάκριση Επιχειρήσεων ανάλογα με νομική μορφή:

Ατομικές επιχειρήσεις: ανήκουν σε ένα άτομο, τον επιχειρηματία. Η επιτυχία της στηρίζεται κυρίως στο προσωπικό ενδιαφέρον του επιχειρηματία, στην άμεση επαφή του με τους πελάτες και στην εύκολη διοίκησή της, λόγω του μικρού της μεγέθους.

Εταιρικές επιχειρήσεις: είναι οικονομικές μονάδες με ιδιοκτήτες δύο τουλάχιστον άτομα ή νομικά πρόσωπα, επιδιώκουν με τη συνεργασία τους την επίτευξη των καλύτερων δυνατών αποτελεσμάτων. (Συνεταιρισμός: είναι εταιρεία, που έχει σαν σκοπό την προαγωγή της ιδιωτικής οικονομίας του κάθε μέλους. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συνεργασία μεταξύ όλων των μελών για τη σωστή λειτουργία του συνεταιρισμού).

Διάκριση Επιχειρήσεων ανάλογα με αντικείμενο απασχόλησης:

Πρωτογενής Τομέας Παραγωγής: ανήκουν οι επιχειρήσεις των οποίων το αντικείμενο παραγωγής των προϊόντων σχετίζεται με τη φύση (π.χ. γεωργικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές, δασοκομικές, μεταλλευτικές, μελισσοκομικές)

Δευτερογενής Τομέας Παραγωγής: ανήκουν επιχειρήσεις που ασχολούνται με τη μεταποίηση (π.χ. βιοτεχνικές, βιομηχανικές μονάδες παραγωγής).

Τριτογενής Τομέας Παραγωγής: ανήκουν όλες οι επιχειρήσεις και οργανισμοί του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που επιδιώκουν την εξυπηρέτηση του καταναλωτικού κοινού με την παροχή υπηρεσιών (π.χ. εμπόριο, μεταφορές, συγκοινωνίες, επικοινωνίες, τραπεζικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες, υπηρεσίες υγείας, υπηρεσίες εκπαίδευσης, υπηρεσίες θεάματος, τουρισμός).

Διάκριση Επιχειρήσεων ανάλογα με μέγεθος:

Μικρές επιχειρήσεις: απασχολούν έως 20 άτομα.

Μεσαίες επιχειρήσεις: απασχολούν από 20 έως 100 άτομα

Μεγάλες επιχειρήσεις: όταν απασχολούν πάνω από 100 άτομα.

Πλεονεκτήματα μικρομεσαίων επιχειρήσεων:

- ανήκουν σε μικρή ομάδα ατόμων
- τα διευθυντικά στελέχη είναι και ιδιοκτήτες
- ευκολία εισόδου στην αγορά και ίδρυσης
- καλύτερη σχέση και επικοινωνία μεταξύ του προσωπικού
- γρήγορη ανταπόκριση στις απαιτούμενες αλλαγές του περιβάλλοντος
- ταχύτητα στη λήψη αποφάσεων
- μεγάλη ευελιξία στη δυνατότητα μεταβολής των παραγομένων προϊόντων
- ανεξαρτησία δράσης - υποκίνησης και αίσθημα ικανοποίησης του ιδιοκτήτη
- παρέχουν νέες θέσεις εργασίας
- αξιοποιούν τους παραγωγικούς πόρους της περιφέρειας
- δημιουργούν νέους επιχειρηματίες και νέα επαγγέλματα.

Μειονεκτήματα:

- προβλήματα και δυσκολίες χρηματοδότησης
- δυσκολίες στην πρόσβαση μεγάλων αγορών
- δυσκολίες στελέχωσης με εξειδικευμένο προσωπικό
- δυσκολίες πληροφόρησης.